

Περπατώντας διαβάζω τον χρόνο: Υλικά κατάλοιπα και Ιστορία στο τοπίο του Εθνικού Δρυμού Σουνίου

Μια αρχαιολογική εξερεύνηση στην κοιλάδα της Σούριζας (Βιωματικό Εργαστήριο)

Α. Καπετάνιος, Μ. Καγιάφα, Φ. Πέππα

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ανάπτυξη μεθοδολογίας για την κατανόηση του παρελθόντος ως εγγενούς δυναμικού στοιχείου του παρόντος. Κύριο στόχο του αποτελεί η γέννηση ερεθισμάτων και η δημιουργία συνθηκών για την ερμηνευτική προσέγγιση του τοπίου με έμφαση στην ιστορική του διάσταση. Ως βασικό εργαλείο, χρησιμοποιείται το βιωματικό στοιχείο της κίνησης μέσα στο παλίμψηστο του τοπίου, στο αποτέλεσμα, δηλαδή, της ώσμωσης των διαδοχικών ιστορικών μορφών του: μ' άλλα λόγια, η κίνηση μέσα στην ιστορία στη σημερινή της αναγνώσιμη εικόνα. Το πλούσιο σε υλικά κατάλοιπα του παρελθόντος τοπίο του Εθνικού Δρυμού Σουνίου, η γεωλογία – γεωμορφολογία του και οι μέθοδοι της αρχαιολογικής έρευνας, συνιστούν το πεδίο υλοποίησης και διαμορφώνουν το πρακτικό σκέλος του εργαστηρίου.

Η αρχαιολογική μας εξερεύνηση θα ξεκινήσει από την Αγία Τριάδα. Σχηματίζουμε ομάδες εργασίας και περπατώντας, μπαίνουμε σιγά σιγά στην κοιλάδα της Σούριζας. Διάσπαρτα αρχαία κατάλοιπα μεταλλουργικών εργαστηρίων, συμπλέκονται με νεώτερα ερείπια και έργα της Γαλλικής μεταλλευτικής-μεταλλουργικής Εταιρείας, αλλά και με απομεινάρια εγκαταστάσεων νομάδων Σαρακατσάνων κτηνοτρόφων. Τα πετρώματα, η χλωρίδα και η πανίδα του Δρυμού συμπληρώνουν το φάσμα των ενδιαφερόντων στοιχείων γύρω μας. Παρατηρούμε, δίνοντας έμφαση στις αρχαιότητες. Προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε αυτά που βλέπουμε. Ο αρχαιολόγος που βρίσκεται μαζί μας παρέχει ελάχιστες αναγκαίες πληροφορίες που αποτελούν και ερεθίσματα για διερεύνηση. Σε επιλεγμένα σημεία, γίνονται στάσεις όπου καταγράφουμε στοιχεία που θεωρούμε σημαντικά καθώς και τις σκέψεις μας με βίντεο, φωτογραφίες, σκαριφήματα και μέσα από μικρές 'συνεντεύξεις' μεταξύ των μελών των ομάδων. Έτσι προσεγγίσουμε 'πρωτογενώς' έναν νέο και άγνωστο χώρο και με λογικούς συλλογισμούς προσπαθούμε να τον ερμηνεύσουμε και να αντλήσουμε όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες γι' αυτόν χωρίς προηγούμενη γνώση της ιστορίας του.

Η σχετικά δύσκολη αυτή διαδρομή καταλήγει στον οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο της Β' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στη Σούριζα. Εδώ οι αρχαιότητες έχουν αποκαλυφθεί και ερευνηθεί ανασκαφικά και έχουν γίνει έργα συντήρησης – ανασύλωσης και ανάδειξής τους. Η προηγούμενη εμπειρία της περιήγησης στην κοιλάδα χρησιμοποιείται ως κλειδί για την κατανόηση των αρχαίων κτισμάτων και κατασκευών, και αντίστροφα η ανασκαφική εικόνα βοηθά στην ερμηνεία των προηγούμενων παρατηρήσεων. Διατυπώνουμε και, όπως προηγουμένως, καταγράφουμε τις ερμηνείες μας. Τέλος, στο μικρό αμφιθέατρο του χώρου, γίνεται συζήτηση των αρχαίων καταλοίπων στην ιστορική τους συνάφεια, όπως αυτή έχει γίνει κατανοητή από την μέχρι σήμερα ανασκαφική έρευνα.

Τα εργαστήρια θα ολοκληρωθεί στους χώρους του ΚΠΕ το απόγευμα του Σαββάτου, όπου θα φορτωθούν οι ηλεκτρονικές καταγραφές (φωτογραφίες, βίντεο) σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, θα συζητηθούν οι παρατηρήσεις μας και θα προσπαθήσουμε να αφηγηθούμε την ιστορία του τοπίου που εξερευνήσαμε, με άξονα τη σχέση μεταξύ ερειπιώνων στο τοπίο και πυρήνων μνημείων που έχουν τύχει αρχαιολογικής μέριμνας (συντήρηση, ανασύλωση, ανάδειξη) μετά από ανασκαφή. Η αξιολόγηση των δράσεων του εργαστηρίου και η παιδαγωγική της εφαρμογή, αποτελούν την κατακλείδα του εργαστηρίου. Τελικός σκοπός θα είναι να αποτυπώσουμε τα αποτελέσματα της εργασίας μας και να παρουσιάσουμε στην ολομέλεια του σεμιναρίου τρόπους ανάδειξης του Εθνικού Δρυμού Σουνίου και των αρχαιοτήτων του.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Για το εργαστήριο αυτό οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν μαζί τους φωτογραφική μηχανή και να είναι ντυμένοι κατάλληλα για περπάτημα σε έναν φρυγανότοπο με έδαφος ανώμαλο (δηλαδή μακρύ παντελόνι, κλειστά παπούτσια για περπάτημα). Νερό, καπέλο και αντηλιακό θεωρούνται αυτονόητα!